

 NOVUS

Attityder till genmodifierade livsmedel

Kontakt: Johan Stenvall

Kontakt Novus: Helena Björck

Datum: 2017-11-15

Bakgrund & Genomförande

BAKGRUND

Undersökningen har genomförts av Novus på uppdrag av Konsumentföreningen Stockholm. Syftet med undersökningen är att undersöka hur allmänhetens inställning genmodifierade livsmedel.

MÅLGRUPP/GENOMFÖRANDE

Målgruppen för undersökningen är den svenska allmänheten 18-79 år. Totalt har 1074 intervjuer genomförts under perioden 2-13 november 2017. Deltagarfrekvensen är 63%.

Undersökningen är genomförd via webbintervjuer i Novus slumpmässigt rekryterade och representativa Sverigepanel.

RESULTAT

Resultaten för allmänheten levereras i en diagramrapport. Markerade signifikanta skillnader i rapporten är jämfört mot totalen (kön, ålder, utbildning, antal i hushållet och varav antalet barn, samt livsmedelsutgifter). Resultatet är efterstratifierat.

Felmarginalen:

Vid 1 000 intervjuer:

Vid utfall 20/80: +/- 2,5%

Vid utfall 50/50: +/- 3,2%

Vid 500 intervjuer:

Vid utfall 20/80: +/- 3,6%

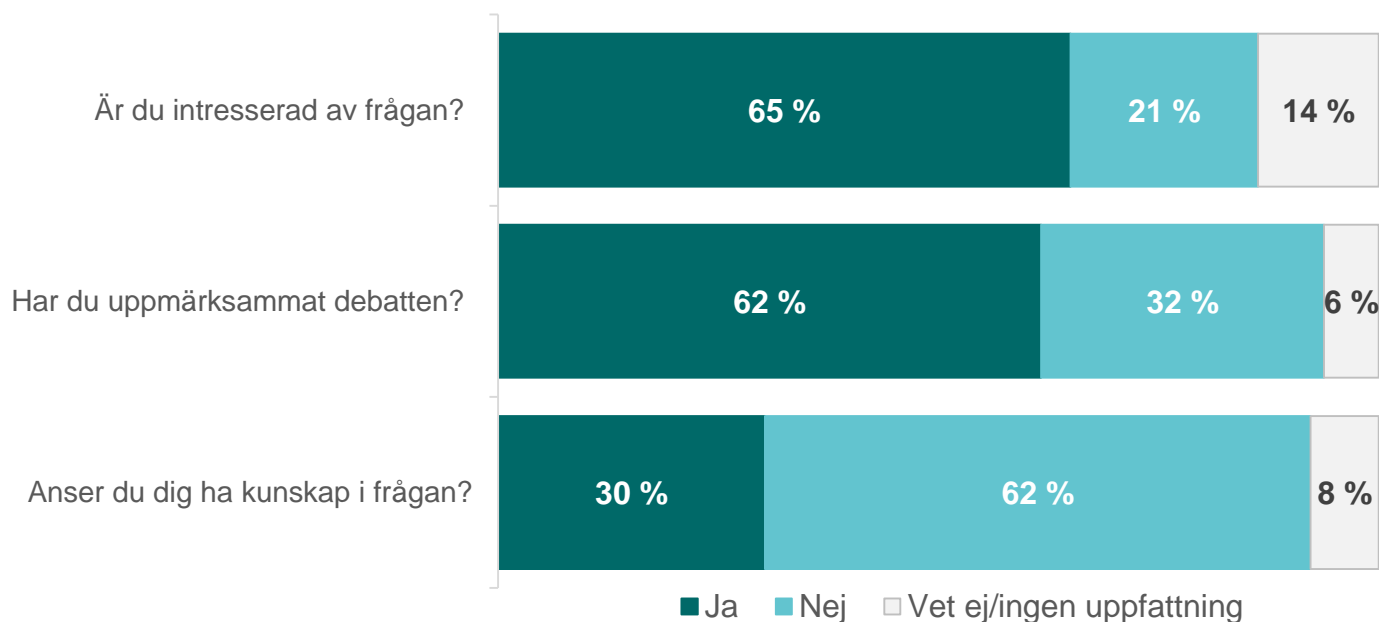
Vid utfall 50/50: +/- 4,5%

Resultat

Två av tre är intresserade av frågan om GMO

Fråga: Under de senaste åren har genteknik och förändring av livsmedel med hjälp av genteknik diskuterats, så kallad GMO.

Signifikanta skillnader mot totalen

Är intresserad av frågan (65%)

- Universitetsutbildad (77%)

Har uppmärksammat debatten (62%):

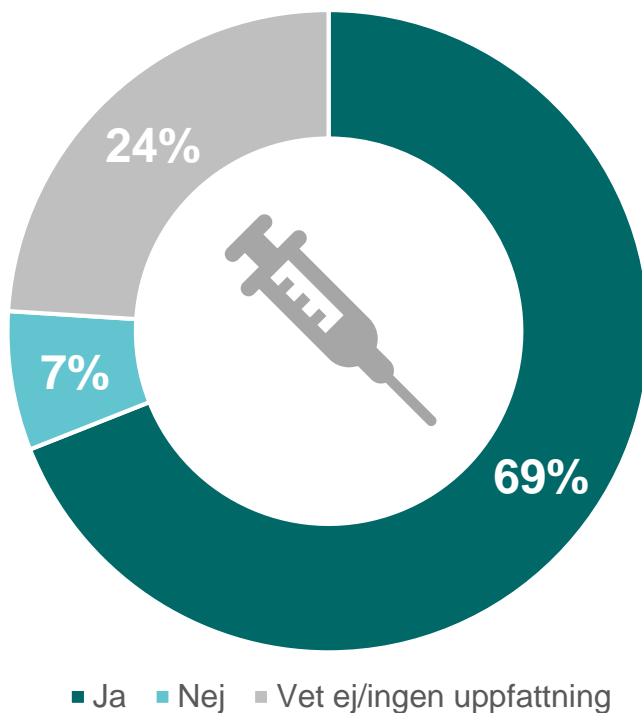
- Åldersgrupp 65-79 år (74%)
- Universitetsutbildad (73%)

Anser sig ha kunskap i frågan (30%):

- Män 35% jmf. Kvinnor 25%
- Åldersgrupp 18-29 år (40%)
- Universitetsutbildad (36%)
- Har hemmavarandra barn (35%)
- Hushållsinköp 1-2000 kr/mån (38%)

Sju av tio tror att det finns GMO-produkter i svenska butiker

Fråga: I den allmänna debatten talas det ofta om genmodifierade produkter (GMO-produkter). Tror du att det finns några sådana i din butik?

7 av 10

tror att det finns GMO-produkter i svenska butiker

Signifikanta skillnader mot totalen

Ja (69%)

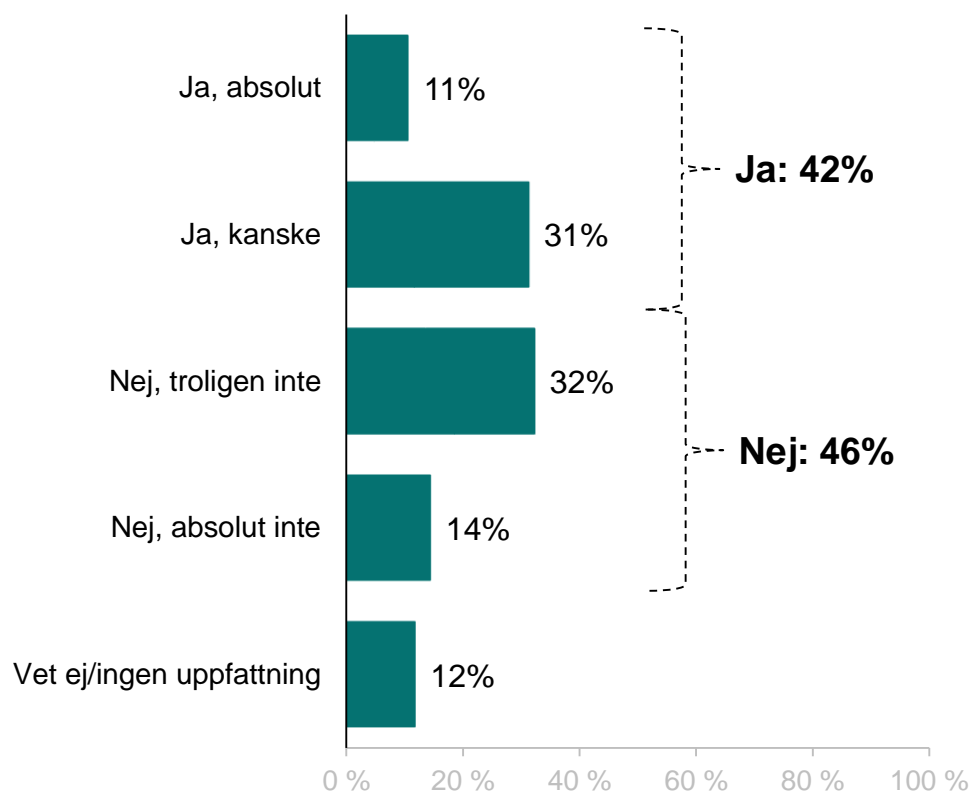
- Åldersgrupp 30-49 år (74%)
- Universitetsutbildade (76%)
- Mer än 4000kr/mån i livsmedel för hushållet (76%)
- Yngsta hemmavarande barn 0-6 år (82%)
- Har uppmärksammat debatten (78%)
- Är intresserad av frågan (77%)
- Anser sig ha kunskap i frågan (82%)

Nej (7%)

- Grundskoleutbildade (11%)
- Yngsta hemmavarande barn 7-18 år (11%)

Nästan hälften skulle inte kunna tänka sig att köpa GMO-produkter om det fanns i butik idag

Fråga: Skulle du kunna tänka dig att köpa genmodifierade livsmedel om de fanns i butiken? idag?

Nästan **5 av 10**

Skulle inte kunna tänka sig att köpa GMO-produkter om det fanns i butik idag

Signifikanta skillnader mot totalen

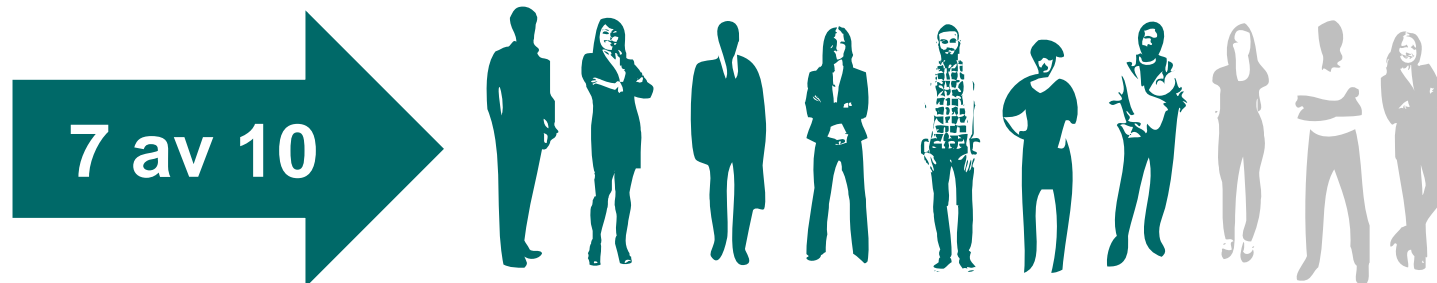
Ja absolut, kanske (42%)

- Män (57%)
- Åldersgrupp 18-29 år (53%)
- Har hemmavarande barn där yngsta i ålder 7-18 år (48%)
- Har uppmärksammat debatten (48%), är intresserad av frågan (47%), anser sig ha kunskap (61%)

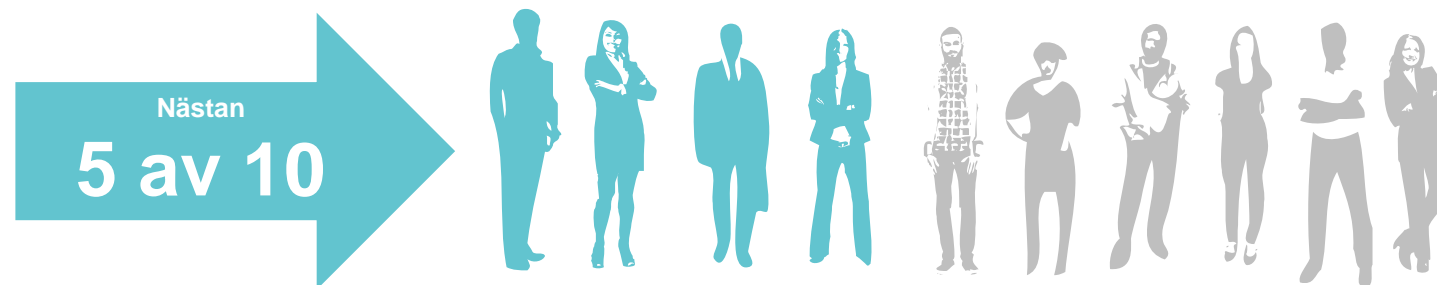
Nej absolut, troligen inte (46%)

- Kvinnor (58%)
- Åldersgrupp 50-79 år (56%)

GMO-produkter i butiken

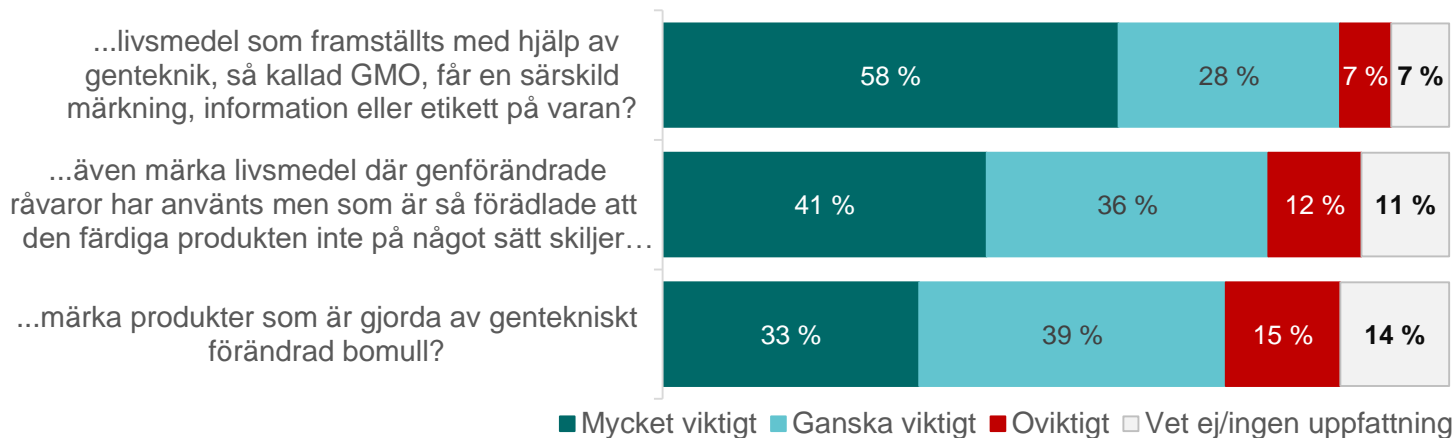
Sju av tio tror att det finns GMO-produkter i svenska butiker idag.

Nästan hälften skulle inte kunna tänka sig att köpa GMO-produkter om det fanns i butik idag.

Märkning av GMO-produkter

FRÅGA: Anser du att det är viktigt eller oviktigt att...

58% anser att det är **mycket viktigt** att livsmedel som framställts genom genteknik ska märkas

41% anser att det är **mycket viktigt** att även livsmedel vars förädlade råvaror framställts genom genteknik ska märkas

33% anser att det är **mycket viktigt** att produkter av gentekniskt förändrad bomull ska märkas

Signifikanta skillnader mot totalen

Mycket viktigt

Märkning av livsmedel (58%)

- Kvinnor (66%)
- Åldersgrupp 65-79 år (65%)
- Har uppmärksammat debatten (61%), är intresserad av frågan (63%)

Märkning av råvaror i livsmedel (41%)

- Kvinnor (46%)
- Åldersgrupp 65-79 år (48%)
- Mer än 4000kr/mån (46%)
- Har uppmärksammat debatten (45%), Är intresserad av frågan (46%)
- Handlar livsmedel för mer än 4 000 kronor/månad (46%)

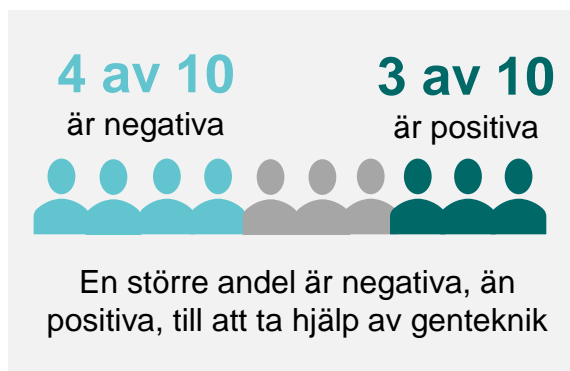
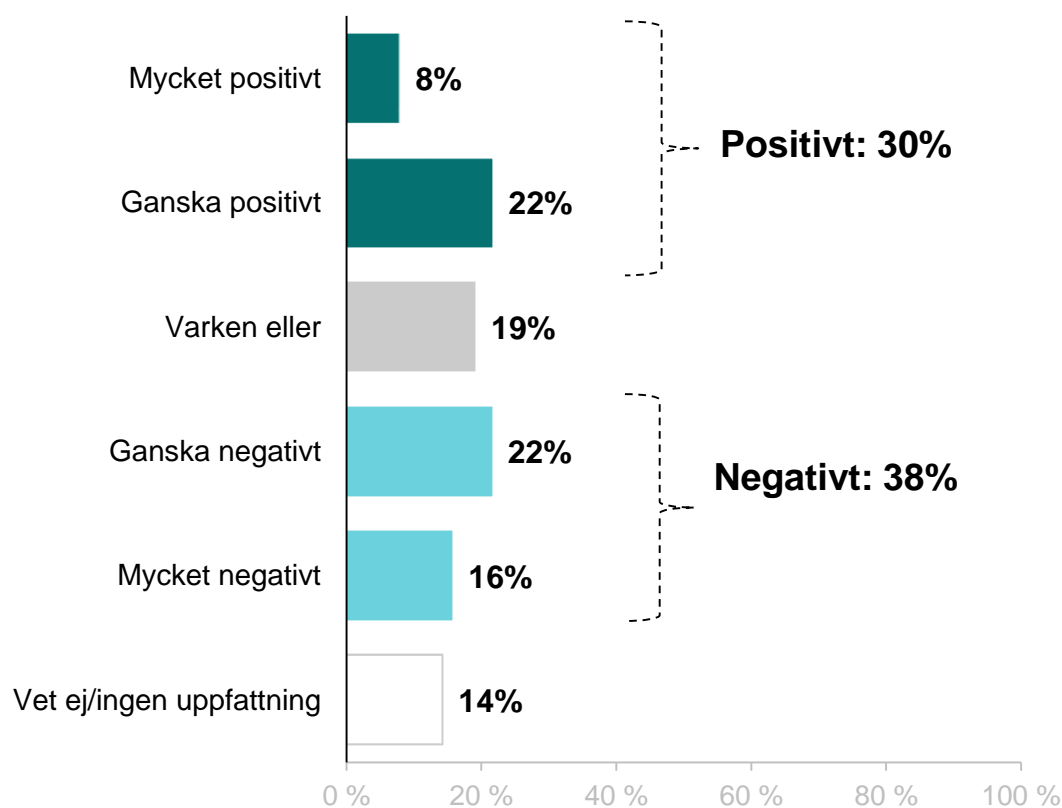
Märkning av förändrad bomull (33%)

- Kvinnor (41%)
- 50-64 år (38%)
- Universitetsutbildade (37%)
- Har uppmärksammat debatten (37%), är intresserad av frågan (38%), anser sig ha kunskap i frågan (37%)

En större andel är negativa, än positiva, till att ta hjälp av genteknik för att förändra grödor eller livsmedel

Fråga: Vad anser du rent allmänt om att med hjälp av genteknik förändra grödor eller livsmedel.
Anser du att det är ...

Signifikanta skillnader mot totalen

Positivt (30%)

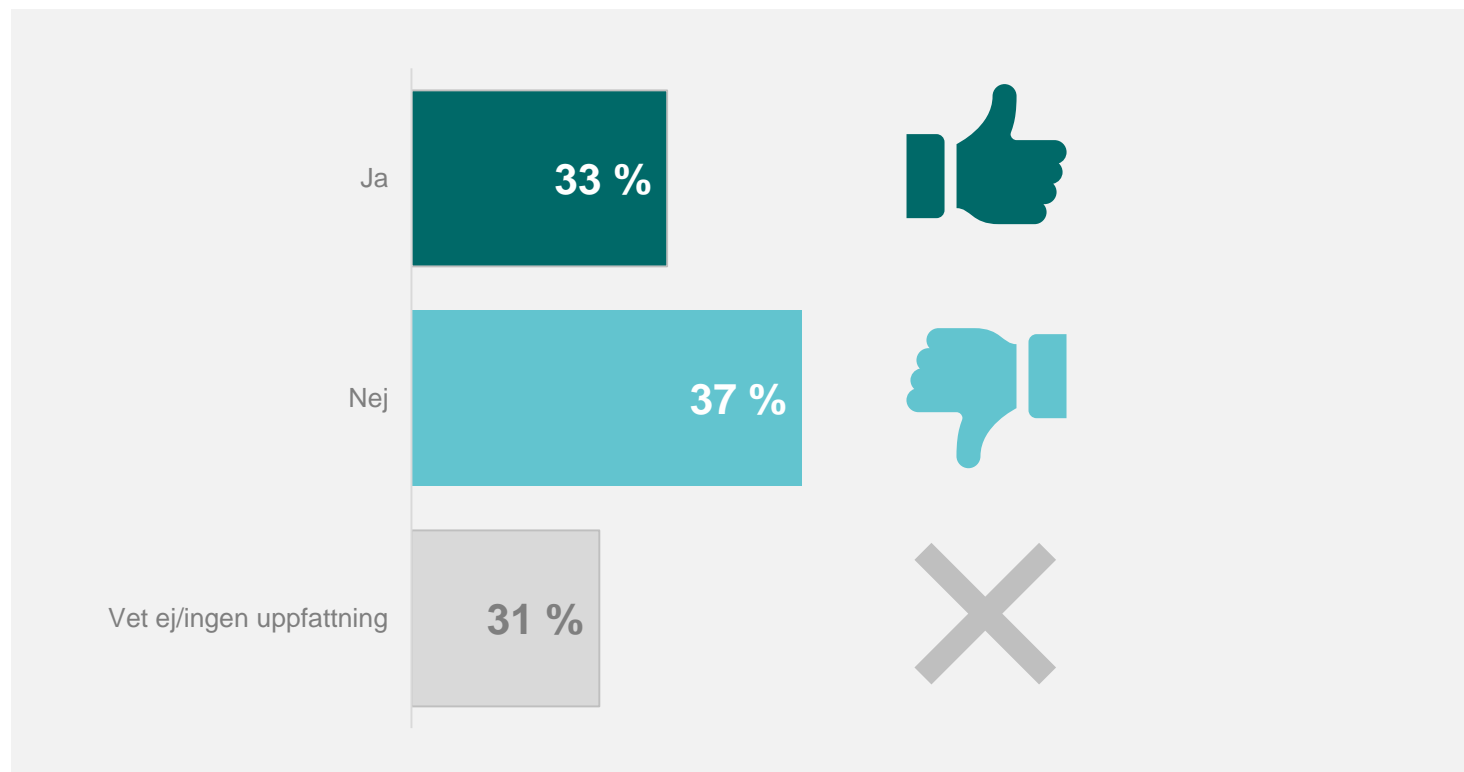
- Män (42%)
- Har uppmärksammat debatten (36%), är intresserad av frågan (34%), anser sig själv ha kunskap (45%)

Negativt (38%)

- Kvinnor (45%)

En av tre är av uppfattningen att det är möjligt att använda sig utav genteknik vid tillverkning av livsmedel utan ökad risk för människa och miljö

Fråga: Är det enligt din uppfattning möjligt att utan ökad risk för människor och miljö använda genteknik vid tillverkning av livsmedel?

Signifikanta skillnader mot totalen

Ja (33%)

- Män (43%)
- Har uppmärksammat debatten (37%), är intresserad av frågan (37%) och anser sig själv ha kunskap i frågan (50%)

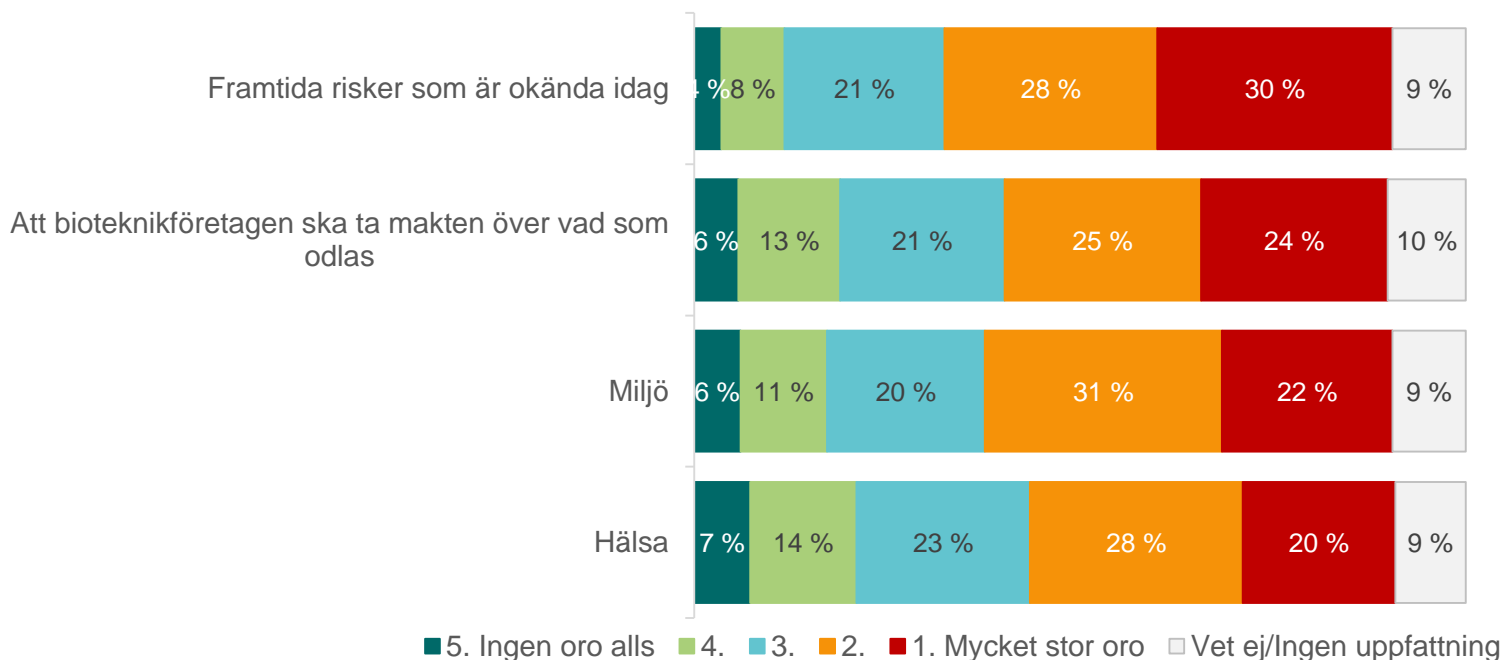
Nej (37%)

- Kvinnor (44%)
- Har uppmärksammat debatten (42%), är intresserad av frågan (41%) och anser sig själv ha kunskap i frågan (42%)

Kvinnor känner i högre grad en mycket stor oro över vilka effekter som gentekniken kan ha

FRÅGA: Känner du oro eller inte över vilken effekt genteknik kan ha på följande områden då den används vid produktionen av livsmedel? Vänligen svara på en skala där 1 till 5, där 1 betyder ingen oro alls och 5 mycket stor oro.

Känner du oro över vilken effekt genteknik kan ha på ...

Signifikanta skillnader mot totalen

Känner mycket stor oro

- Kvinnor (39%) jmf. Män (22%)
- Kvinnor (29%) jmf. Män (20%)
- 50-64 år (29%), 65-79 år (35%)
- Kvinnor (30%) jmf. Män (14%)
- 65-79 år (30%)
- Inga hemmavarande barn (24%)
- Kvinnor (28%) jmf. Män (12%)
- 65-79 år (27%)
- Handlar för mer än 4000 kr/mån (24%)

Angelägna åtgärder där genteknik bör användas – män och yngre personer anser i högre grad att det är angeläget

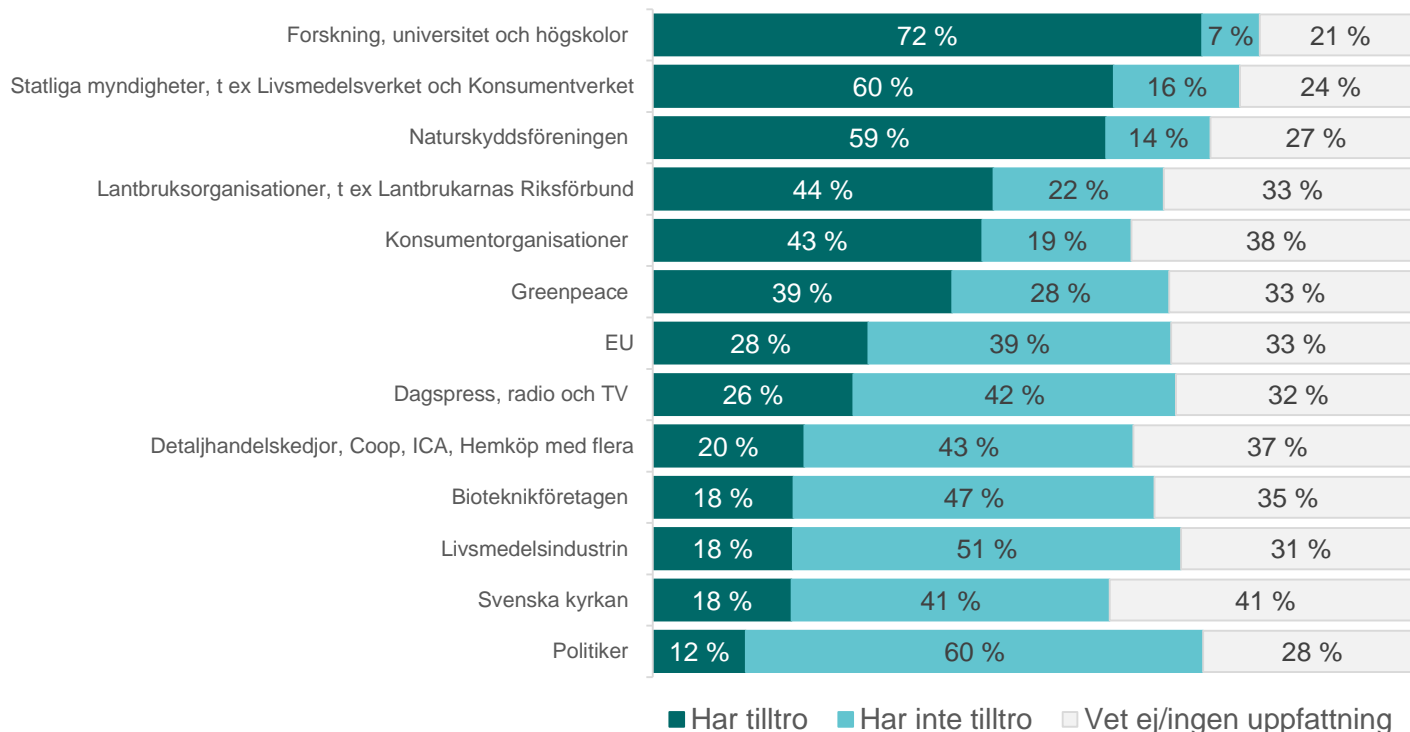
FRÅGA: Anser du att det är angeläget eller inte att använda genteknik på följande vis om det sker utan risk för människor och miljö?

BAS: Samtliga (n=1074)

Högre lärosäten, statliga myndigheter och Naturskyddsföreningen är informationskällor som svenskar har hög tilltro till gällande genteknik och livsmedel

FRÅGA: Har du eller har du inte tilltro till information om genteknik och livsmedel från följande källor?

Signifikanta skillnader mot totalen

Har tilltro för:

Forskning, universitet, högskolor (72%):

- 18-29 år (77%)
- Universitetsutbildade (81%)
- Uppmärksammat debatten (80%), är intresserad (82%), anser sig ha kunskap i frågan (86%)

Statliga myndigheter (60%):

- Universitetsutbildade (69%)
- Har uppmärksammat debatten (66%), är intresserad av frågan (65%), anser sig ha kunskap i frågan (68%)

Naturskyddsföreningen (59%)

- Kvinnor (64%)
- Universitetsutbildade (67%)
- Har uppmärksammat debatten (64%), är intresserad (67%), anser sig ha kunskap i frågan (65%).

BAS: Samtliga (n=1074)

Drygt en av tre skulle föredra en genmodifierade potatis som gjorts motståndskraftig - före en besprutad potatis

Fråga: Potatis brukar sprutas med svampbekämpningsmedel mot brunröta 10 gånger per odlingssäsong.

Vad väljer du? En potatis som har besprutats eller en som har gjorts motståndskraftig genom genmodifiering och som inte behöver besprutas? Eller vet du inte?

En besprutad
potatis

11%

Vet ej/ingen
uppfattning

54%

En genmodifierad
potatis

35%

Signifikanta skillnader mot totalen

En besprutad potatis (11%)

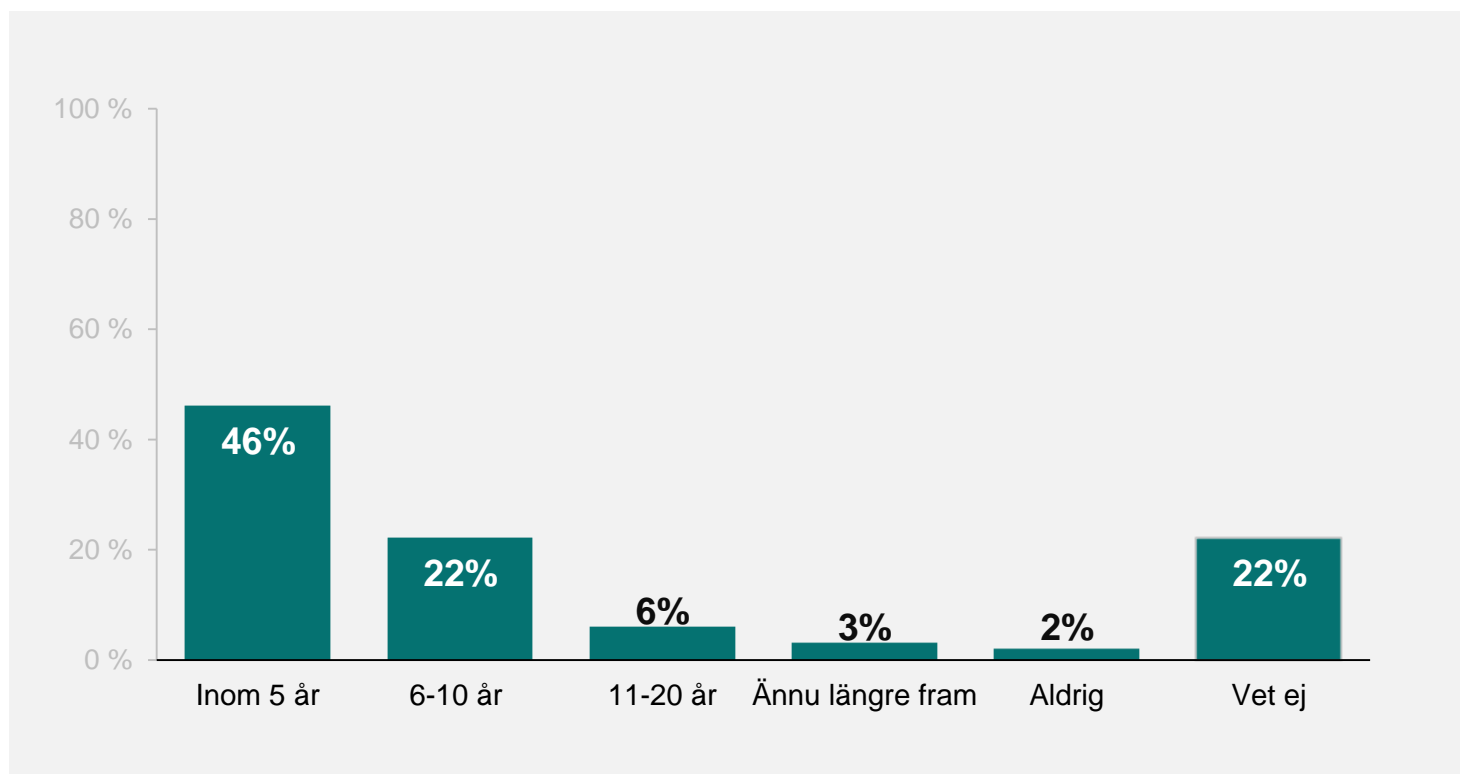
- Anser sig ha kunskap i frågan (15%)

En genmodifierad potatis (35%)

- Män (43%) jmf. Kvinnor 26%)
- Åldersgrupp 18-29 år (49%)
- Har uppmärksammat frågan (40%)
- Är intresserad av frågan (39%)
- Anser sig ha kunskap i frågan (52%)

Nästan hälften tror att det kommer att finnas genmodifierade livsmedel i butikerna i Sverige inom fem år

Fråga: Idag finns det inga eller ytterst få genmodifierade livsmedel i butikerna i Sverige. När tror du att det kommer att finnas genmodifierade livsmedel i butikerna i Sverige?

Signifikanta skillnader mot totalen

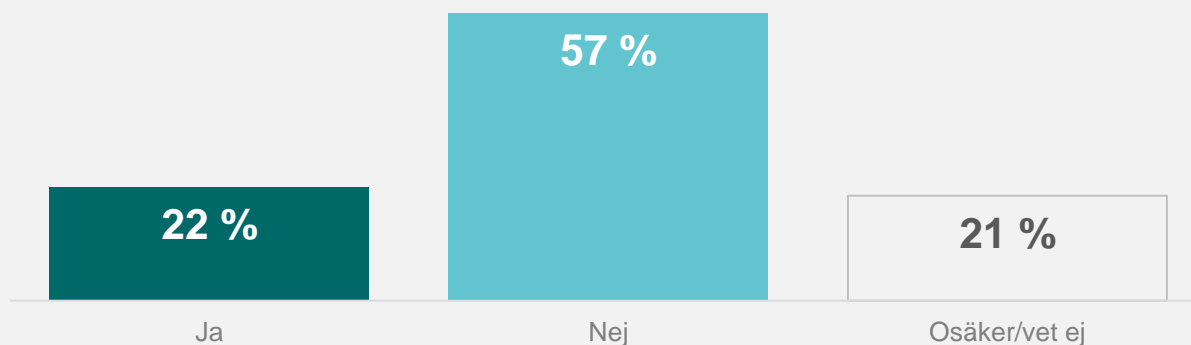
Inom fem år (46%)

- Män (49%)
- Åldersgrupp 30-49 år (56%)
- Universitetsutbildade (52%)
- Hushåll köper livsmedel för mer än 4000kr/mån (52%)
- Har hemmavarande barn (52%)
- Har uppmärksammat debatten (55%)
- Är intresserad av frågan (53%)
- Anser sig ha kunskap i frågan (59%)

Drygt en av fem har hört talas om den typ av genteknik som kallas för gensaxar

En typ av genteknik är de så kallade "gensaxarna". En kort beskrivning av tekniken är att en RNA-molekyl binder in till ett specifikt ställe i arvsmassan. Sedan klipper ett enzym itu arvsmassan. Cellens eget reparationssystem lagar skadan, men ett eller ett par baspar försvinner och en önskad mutation uppstår. Tekniken har bland annat använts till att göra gurkor motståndskraftiga mot virus och majs torktålig.

Fråga: Har du hört talas om denna teknik, så kallat "gensaxar"?

Signifikanta skillnader mot totalen

Ja (22%)

- Män (27%)
- Åldersgrupp 18-49 år (28%)
- Universitetsutbildade (32%)
- Har uppmärksammat debatten (32%)
- Är intresserad av frågan (31%)
- Anser sig ha kunskap i frågan (46%)

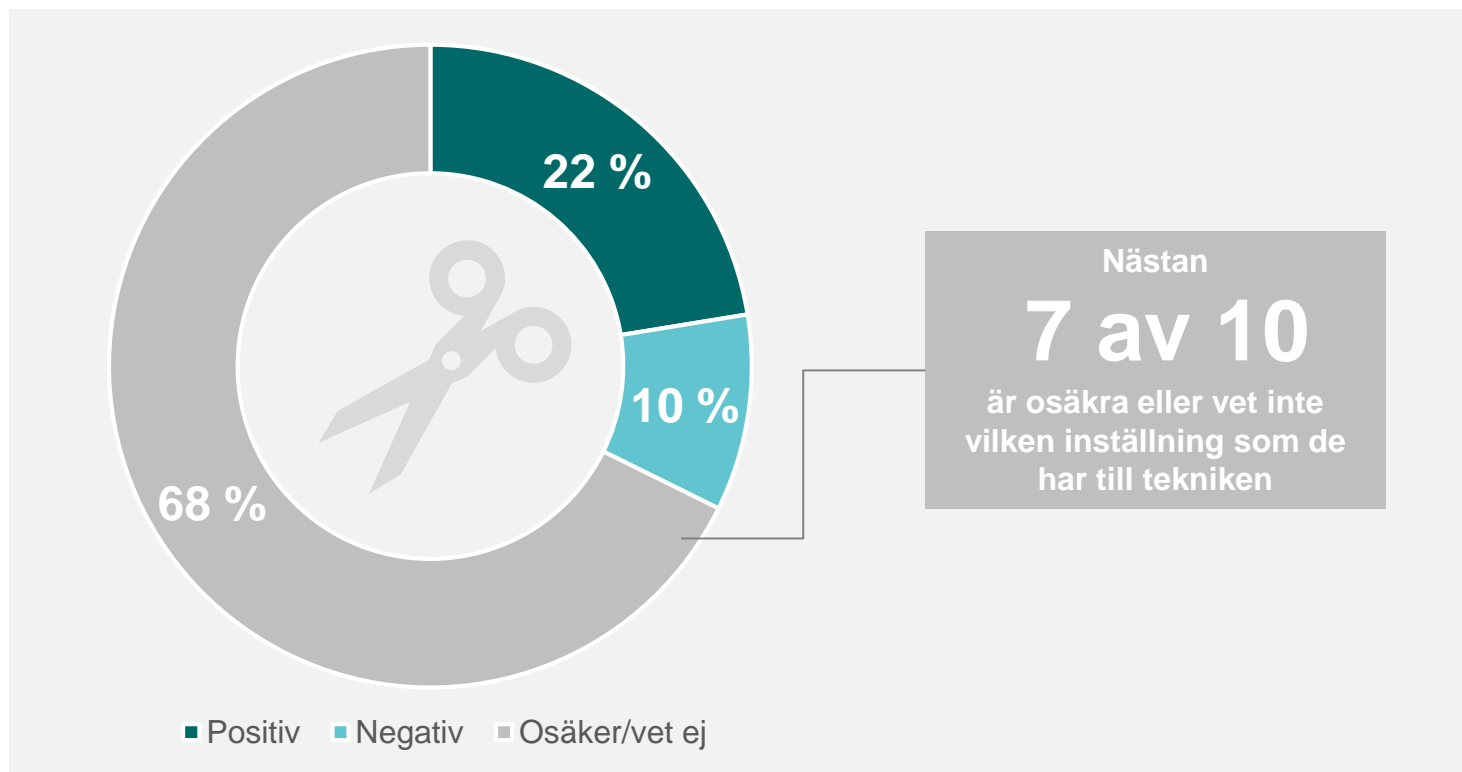
Nej (57%)

- Åldersgrupp 50-64 år (63%)
- 20001-4000kr/mån i livsmedelsköp (61%)

Nästan sju av tio är osäkra eller vet inte vad de har för inställning till gensaxar som teknik

Fråga: Vilken är din inställning till denna teknik sk. gensaxar?

Signifikanta skillnader mot totalen

- Positiva (22%)**
- Män (28%)
  - Åldersgrupp 18-49 år (30%)
  - Universitetsutbildade (28%)
  - Hemmavarande barn (26%), mellan 7-18 år (29%)
  - Anser sig ha kunskap i frågan (36%), är intresserad (29%), har uppmärksammat (27%)
- Negativa (10%)**
- Åldersgrupp 50-64 år (14%)
  - Mer än 4000kr/Mån livsmedelsköp (13%)
- Osäker/vet ej (68%)**
- Kvinnor (74%)
  - Åldersgrupp 65-79 år (81%)
  - Grundskoleutbildning (75%)

Kort sammanfattning 1:2

Om GMO:

- 2 av 3 är intresserade av frågan
- 6 av 10 har uppmärksammat debatten
- 3 av 10 har kunskap

GMO PRODUKTER I BUTIK OCH HANDLA DESSA PRODUKTER

- Hela 7 av 10 tror att det finns GMO-produkter i svenska butiker
- Nästan hälften skulle inte kunna tänka sig att köpa GMO-produkter om det fanns i butik idag

OM MÄRKNING AV GENTEKNIK

- Nästan 6 av 10 anser att det är mycket viktigt att livsmedel som framställts genom genteknik ska märkas
- 4 av 10 anser att det är mycket viktigt att även livsmedel vars förädlade råvaror framställts genom genteknik ska märkas
- 1 av 3 anser att det är mycket viktigt att produkter av gentekniskt förändrat bomull ska märkas

INSTÄLLNING TILL GENTEKNIK FÖR FÖRÄDLING AV GRÖDOR ELLER LIVSMEDEL

- En större andel är negativa, än positiva, till att ta hjälp av genteknik för att förändra grödor eller livsmedel

Kort sammanfattning 2:3

OM RISKER VID TILLVERKNING

- 1 av 3 är av uppfattningen att det är möjligt att använda sig utav genteknik vid tillverkning av livsmedel utan ökad risk för människa och miljö

ORO ÖVER VILKEN EFFEKT GENTEKNIK KAN HA VID ANVÄNDNING VID PRODUKTION AV LIVSMEDEL

- Kvinnor känner överlag i högre grad en mycket stor oro över vilka effekter som gentekniken kan ha

NÄR ANGELÄGET ATT ANVÄNDA GENTEKNIK

- 3 av 4 anser att det är angeläget att använda genteknik för att använda färre/mindre farliga kemikalier om det sker utan risk för människor och miljö

TROVÄRDIGA INFORMATIONSKÄLLOR

- Högre lärosäten, statliga myndigheter och Naturskyddsföreningen är informationskällor som svenskar har hög tilltro till gällande genteknik och livsmedel

BESPRUTAD ELLER GENMODIFIERAD POTATIS

- Drygt 1 av 3 skulle föredra en genmodifierade potatis som gjorts motståndskraftig - före en besprutad potatis

Kort sammanfattning 3:3

FINNS GENMODIFIERADE LIVSMEDEL OM 5 ÅR

- Nästan hälften tror att det kommer att finnas genmodifierade livsmedel i butikerna i Sverige inom fem år

KÄNNEDOM OM OCH INSTÄLLNING TILL SK. GENSAXAR

- Drygt en av fem har hört talas om den typ av genteknik som kallas för gensaxar
- Nästan 7 av 10 är osäkra eller vet inte vad de har för inställning till gensaxar som teknik

Reflektioner

”Det finns en klar kunskapslucka bland allmänheten vad gäller GMO. Samtidigt som många är intresserade eller har uppmärksammat debatten om GMO”

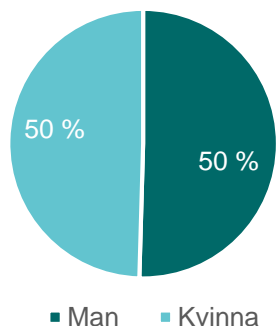
Det är även intressant att se att många svenskar tror att det finns GMO-produkter i butikerna i Sverige idag...

Resultatet visar att en klar majoritet anser att det är mycket viktigt att livsmedel som framställts genom genteknik ska märkas”.

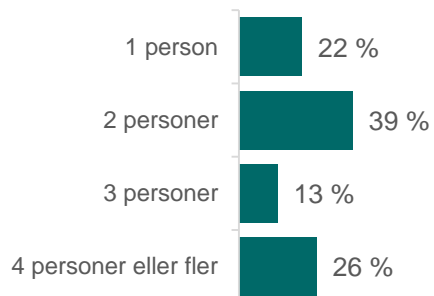
Bakgrundsfrågor

Om respondenterna

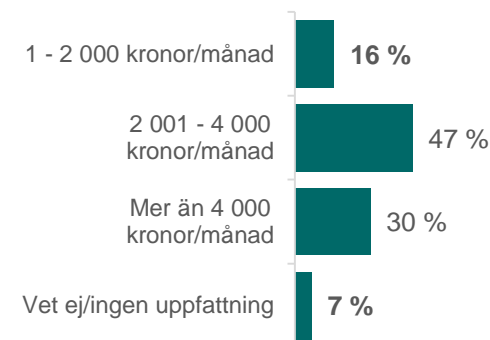
Kön

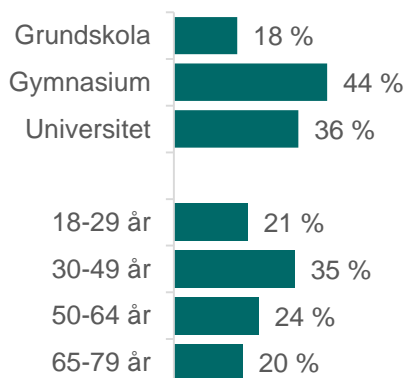
Antal i hushållet

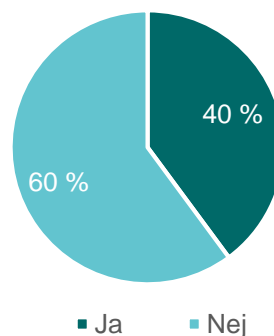
Livsmedelsutgifter

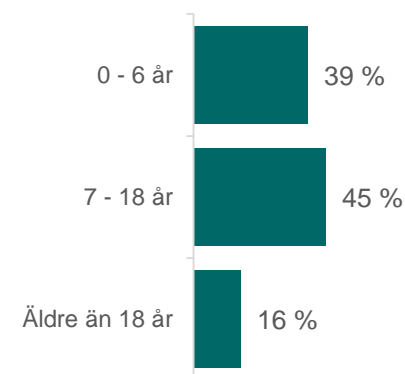
Utbildning och ålder

Hemmavarande barn

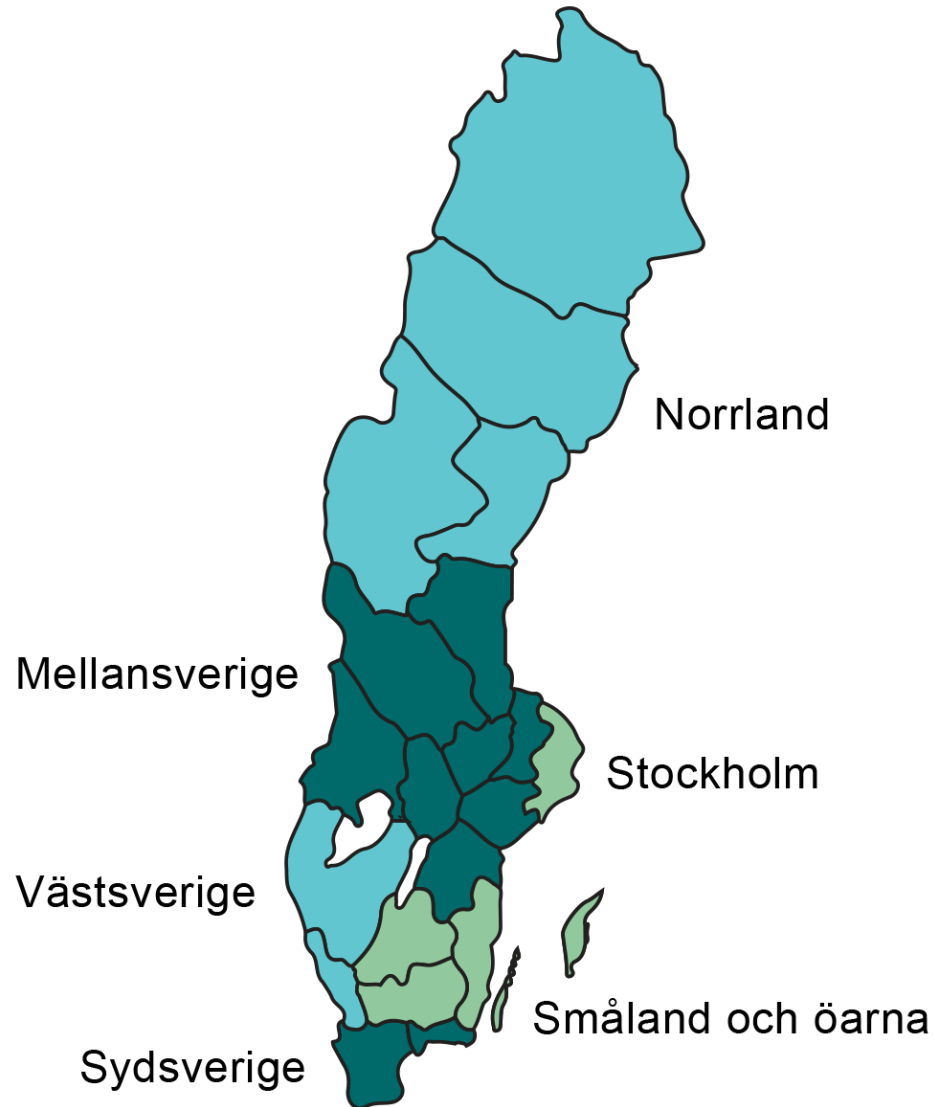

Ålder på yngsta barnet

BAS: Samtliga (n=1074)

Regioner

Kort om Novus Sverigepanel

Novus Sverigepanel består av ungefär 40 000 panelister. Panelen är slumpmässigt rekryterad (man kan inte anmäla sig själv för att tjäna pengar eller för att man vill påverka opinionen) och är riksrepresentativ avseende ålder, kön och region i åldersspannet 18-79 år. Eventuella skevheter i panelstruktur avhjälpas genom att ett riksrepresentativt urval dras från panelen samt av att resultatet viktas.

Vi vårdar vår panel väl genom sk Panelmanagement. Det innebär bl a att vi ser till att man inte kan delta i för många undersökningar under en kort period, inte heller i flera liknande undersökningar. Vi har också ett system för belöningar till panelen.

Fråga gärna efter mer information kring vårt panelmanagement!

Undersökningsgenomförande

Ett urval ur panelen dras. Dessa får en inbjudan till undersökningen via e-post. Inbjudan innehåller information om hur lång tid undersökningen tar att besvara, sista svarsdatum samt en länk som man klickar på för att komma till frågeformuläret. Man kan besvara alla frågor på en gång alternativt göra paus och gå tillbaka till frågeformuläret vid ett senare tillfälle.

När datainsamlingen är klar påbörjas databearbetningen. Därefter produceras tabeller och en rapport sammanställs.

Kort om kvalitet i webbpaneler

Novus Sverigepanel håller hög kvalitet. Vi genomför kontinuerligt kvalitetskontroller och valideringar av både panelen och de svar som panelisterna ger.

I jämförande studier (andra webbpaneler) har vi konstaterat att panelisterna i Novus panel tar längre tid på sig för att svara på frågor och att det finns en logik i svaren (exempel: om man tycker om glass och choklad, då tycker man också om chokladglass). I de självrekryterade panelerna ser vi inte denna logik i samma utsträckning.

Vi ser också att våra panelister har ett mer "svensson-beteende" än självrekryterade paneler, där man är bl a väldigt internetaktiv.

Novus panelister får i snitt 12 undersökningar per år, vilket är betydligt färre undersökningar än många andra paneler, och ger en högre kvalitet i genomförandet. En annan mycket viktig kvalitetsaspekt är att ange deltagarfrekvens (svarsfrekvens) vilket är ett krav enligt samtliga branschorganisationer.

Några viktiga checkpoints när man genomför webbundersökningar i paneler:

- Panelen ska vara slumpmässigt rekryterad för att kunna spegla verkligheten
- Undersökningsföretaget ska alltid kunna redovisa deltagarfrekvens för varje enskild undersökning
- Panelisterna ska inte vara proffstyckare, dvs få för många undersökningar. Får man fler än två per månad finns risken att man blir proffstyckare och svarar på undersökningen av fel skäl.
- Panelen ska skötas med ett bra panelmanagement avseende belöningar, validering av svar osv
- Tid för fältarbetet (genomförandet av intervjuer) ska alltid redovisas och helst innehålla både vardagar och helgdagar.

Publiceringsregler

Novus varumärke är en garant för att en undersökning har gått rätt till och att slutsatserna kring densamma är korrekta utifrån målet med undersökningen.

Enligt internationella branschregler (ESOMAR) är Novus som undersökningsföretag ansvariga för att våra undersökningar tolkas rätt vid första publicering.

För att säkerställa att våra undersökningar presenteras på ett korrekt sätt ber vi alltid att få se den text som skrivs med syfte att publiceras där Novus undersökningar omnämns.

Novus förbehåller sig rätten att korrigera felaktiga siffror och tolkningar som har publicerats.

Tack!

Vi på Novus gillar frågor:

Helena Björck

Tel: 0720 70 04 18

helena.bjorck@novus.se